

ПЕРСОНАЛІІ ТА РЕЦЕНЗІІ, ХРОНІКА

УДК 94(477+438):061.22«2000/20112»

Ż. Osikowicz

SZCZEGÓŁY KULTURALNO-ARTYSTYCZNEJ DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACJI W RAMACH UKRAIŃSKO- POLSKIEJ KULTURALNEJ WSPÓŁPRACY (2000-2012 r.)

Ten artykuł jest napisany na podstawie danych zebranych autorką w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Ukrainy oraz Ministerstwa Kultury i Sportu Ukrainy o ukraińsko-polskiej kulturalnej współpracy w latach 2000-2012.

Słowa kluczowe: *Międzynarodowe ukraińsko-polskie stosunki, polityka zagraniczna, polityka kulturalna, kulturalna współpraca, wydarzenia kulturalne.*

Wszechstronne związki między narodami Polski i Ukrainy mają długą tradycję historyczną. Nasiliły się one szczególnie w dziedzinie humanistyki od lat 90-tych XX wieku - momentu uzyskania niepodległości przez Ukrainę i wolności politycznej przez Polskę, oznaczając istotne zmiany w formowaniu nowego modelu międzynarodowych ukraińsko-polskich stosunków. Humanistyczny wymiar ukraińsko-polskich stosunków bilateralnych jest środkiem, za pomocą którego oba kraje mogą lepiej spełniać własne polityczne i gospodarcze zadania w warunkach nowych realiów geopolitycznych. W takich warunkach wzajemne uzgodnienie podejścia do rozwiązywania wspólnych problemów, a także znajdowanie sposobów na ich przekształcenie w pozytywny czynnik rozwoju międzypaństwowych i międzynarodowych stosunków, staje się coraz bardziej aktualnym problemem. Także sytuacja w Europie i na świecie zmusza Ukrainę i Polskę w wielu przypadkach do wspólnej polityki zagranicznej.

Więzi kulturalne między dwoma krajami, tworzone przez całą ich historię, są czynnikiem łączącym wiele narodów. Szczególnego znaczenia nabrały one we współczesnych stosunkach między Ukrainą i Polską, opierając się na wspólnej historii, które miała zarówno po-

zytywny, jak i negatywny wymiar. Temat stosunków polsko-ukraińskich w dziedzinie kultury, jako najbardziej efektywna i masowa forma komunikacji, od wielu lat był przedmiotem zainteresowania badaczy. Dlatego analiza stosunków polsko-ukraińskich jest konieczna dla określenia głównych prawidłowości w stosunkach między dwoma narodami i powinna sprzyjać eliminowaniu przeszkód na drodze do członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej.

Kulturalna współpraca między Ukrainą a Polską jest jednym z najważniejszych czynników w rozwoju strategicznego partnerstwa obu krajów.

Tak, zapoczątkowany Festiwal Polskiej Kultury na Ukrainie z czasem przerodził się w wielki kulturalny projekt, jaki objął najpierw Lwów, potem Kijów, a od 2002 roku i Charków i Odessę, otrzymując patronat prezydentów Ukrainy i Polski. W jego licznych wydarzeniach biorą udział ukraińskie zespoły, które mają w swoim repertuarze utwory polskich autorów, w tym Ukraiński Narodowy Teatr Dramatyczny im. Iwana Franki i Marii Zańkowietskiej. Koncertowe programy i wystawy zapoznają tysiące Ukraińców duchową kulturą tego słowiańskiego narodu.

Rok Polski na Ukrainie został otwarty 30 marca 2004 Festiwalem Sztuki Polskiej na Ukrainie, w budynku Narodowego Teatru Opery i Balletu im. T. Szewczenko, z udziałem Prezydentów Ukrainy i Polski. W ramach Festiwalu Polskiej Sztuki odbyło się ponad 30 kulturalnych i artystycznych wydarzeń, w tym: wystawa polskiej malarstwa „Wiek Romantyzmu” (sala wystawowa Narodowego Związku Artystów Ukrainy, marzec-kwiecień), wystawa grafiki Bruno Schulza (kwiecień, Kijów), koncert fortepianowy i warsztaty polskiego kompozytora i wykonawcy Zygmunta Krause w ramach festiwalu „Dwa dni i dwie noce” (kwiecień, Odessa), koncert Narodowej Zasłużonej Akademickiej Orkiestry Symfonicznej Ukrainy pod batutą Cz. Grabowskiego w Narodowej filharmonii Ukrainy (maj), występy Polskiego Kwartetu Filharmonijnego «Kwartet MoCarta» (czerwiec, Odessa, Kijów, Charków), otwarcie pomnika wybitnego polskiego poety Adama Mickiewicza w Odessie (wrzesień), występy polskiego wiolonczelisty Andrzeja Bajera w ramach festiwalu „Kontrasty” i „Kijów Muzyka Fest” (wrzesień, Lwów, Kijów), V Festiwal Kultury Polskiej na Ukrainie (wrzesień-październik, Chmielnicki, Łuck, Lwów, Odessa, Charków, Donieck, Kijów), Dni Polskiego Filmu w ramach festiwalu filmowego „Młódzież” (październik), koncert

symfoniczny polskiego pianisty Piotra Pałecznego i dyrygenta Antoni Witta z Narodową Orkiestrą Symfoniczną Ukrainy i inne. Oprócz wyżej wymienionych wydarzeń kulturalno-artystycznych w Roku Polskim na Ukrainie, 20 września 2004 odbyło się uroczyste otwarcie muzeum literackiego pamięci Juliusza Słowackiego w mieście Krzemieniec w Obwodzie Tarnopolskim. Zamknięcie Roku Rzeczypospolitej Polskiej odbyło się 24 marca 2005 roku wystawą „Król Roger” w Operze Narodowej Ukrainy z udziałem Prezydentów obu krajów.

Otwarcie Roku Ukrainy w Polsce odbyło się w dniu 11 kwietnia 2005 roku w Teatrze Wielkim - Operze Narodowej w Warszawie koncertem ukraińskiej muzyki symfonicznej i oratoryjnej. Program imprez kulturalnych Roku Ukrainy w Polsce zawierał ponad 50 wydarzeń: koncerty, spektakle teatralne, muzealne wystawy malarskie i inne, pokazy filmów, festiwale folklorystyczne i wiele innych. Największymi projektami, realizowanymi w ramach Roku Ukrainy w Polsce były:

- Wielokulturowy Festiwal „Galicja” (9-27 czerwca);
- 18 Festiwal Kultury Ukraińskiej w Sopocie (9-10 lipca);
- 23 Festiwal Kultury Łemkowskiej „Łemkowska Watra” w Zdyni (22-24 lipca);
- Festiwal „Warszawska Jesień” (październik-grudzień).

7 maja 2011 roku w Berdyczowie odbyła się uroczystość Świątowego Dnia Polonii i Polaków za granicą i dwunaste Dni Kultury Polskiej. W uroczystości wzięli udział Przewodniczący Rady Najwyższej Ukrainy Włodzimierz Łytwyn, przewodniczący Żytomierskiej obwodowej administracji; Sergiej Ryrzyk, przewodniczący Żytomierskiej Rady; Josyp Zapałowski, Poseł Ukrainy Mykoła Rudczenko, polska delegacja pod przewodnictwem Marszałka Senatu RP Bogdana Borusewicza [1].

Jednak, kulturalna obecność Polski w ukraińskiej w przestrzeni duchowej nie ogranicza się tylko do prowadzenia dużej ilości wydarzeń, jak wspomniany wcześniej festiwal. Na Ukrainie istnieje około stu polskich zespołów amatorskich, m.in. chóry, zespoły taneczne, orkiestry instrumentów narodowych, grupy wokalne, z których wiele jest profesjonalnie zaangażowanych w działalność Mniejszości Narodowej „Wszyscy My dzieci twoi, Ukraino!”, Festiwal Polskiej Kultury i Twórczości „Tęcza Polesia” w Żytomierzu i inne. Wysokim poziomem i popularnością odznaczają się też folklorystyczne zespoły i grupy, m.in.:

„Pierwiosnek”, „Jaskulski”, „Kantyczki” działające przy Kijowskim Towarzystwie im. Adama Mickiewicza, oraz „Zgoda”, i „Jastrzębie Poleskie”, przy Związku Polaków Żytomierza.

Analiza wydarzeń kulturalnych z 2004 roku świadczy o obecności licznych prezentacji różnorodnych polskich projektów i programów na Ukrainie, a także udziale polskich artystów w różnych konkursach i festiwalach odbywających się na terytorium Ukrainy. I tak np. polscy artyści biorą udział w wydarzeniach artystycznych, takich jak II Międzynarodowy Konkurs Mykoły Łysenki i IV Międzynarodowy Konkurs dla Młodych Pianistów Włodzimierza Horowyci. Polskie zespoły również wzięły udział w VIII Międzynarodowym Słowiańskim Festiwalu Folklorystycznym „Kolęda” w Równemu, VII Międzynarodowym Festiwalu Dziecięcej Twórczości „Orlik zbiera przyjaciół” w Dniepropietrowsku, Międzynarodowym Festiwalu „Polskie lato z folklorem” w Łucku, III Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym „Echo” w Kijowie, VI Międzynarodowym festiwalu „Złoty Lew” we Lwowie, XXXII Międzynarodowym Festiwalu Filmowym „Młodzież”. Oprócz zaznaczonych festiwali odbyły się także wystawy sztuki, zorganizowano konferencje i seminaria z udziałem naukowców - kulturoznawców, historyków oraz znawców sztuki z Polski. Również zorganizowano historyczno-naukową konferencję „Ukraińcy w Polsce po II wojnie światowej”, która odbyła się w Stowarzyszeniu Kultury Ukraińskiej.

Z kolei ukraińscy artyści mają możliwość zaprezentowania swojej twórczości polskim widzom. 5-7 października 2001 roku odbył się we Wrocławiu I Festiwal Kultury Ukraińskiej „Ukraina Wiwa”. Organizatorem festiwalu była Fundacja Wschodnioeuropejska. Jego celem było w szczególności zbliżanie ukraińskiego i polskiego narodu, oraz pomóc w studiowaniu młodzieży z Ukrainy w Polsce. Od 2001 roku Festiwal odbywa się każdej wiosny we Wrocławiu, stolicy Dolnego Śląska [2].

19-21 lipca 2002 roku odbył się XX Festiwal „Łemkowska Watra” w Zdyni, w powiecie gorlickim. Organizatorami wydarzenia byli przedstawiciele łemkowskiej diaspory. Festiwal prezentuje tradycje, zwyczaje i folklor grupy etnicznej Łemków [3].

W 2003 roku Ukraińcy brali udział w Międzynarodowym Festiwalu Folklorystycznym Regionu Karpackiego, w Festiwalu Piosenki Europejskiej w Zielonej Górze, w Międzynarodowym Festiwalu w

Radomiu. W tym roku ukraińskie zwyczaje i tradycje prezentował w Polsce teatr muzyki ludowej „Amulety” z Charkowa, który oprócz tego miał możliwość wystąpienia w telewizji publicznej Polski.

Od roku 2004 w województwie podkarpackim corocznie odbywa się festiwal „Galicja”, którego organizatorem jest Fundacja „Dziedzictwo” im. ChoneShmeruka (1921-1996) - wybitnego badacza kultury i literatury jidysz, profesora na Uniwersytetach w Krakowie, Warszawie i Jerozolimie i innych, urodzonego w Warszawie. Tradycyjnie program festiwalu prezentuje muzykę klasyczną i ludową, spektakle teatralne, filmy, malarstwo, fotografię, naukę i kulturę grup etnicznych mieszkających w Galicji.

W 2008 roku odbył się I Festiwal Kultury Ukraińskiej w Poznaniu „Ukraińska Wiosna”, w którym był wystawiony spektakl „Bogdan” w wykonaniu Teatru im. ŁesiaKurbasa ze Lwowa. Występy tego teatru charakteryzują się wysokim poziomem intelektualnym, a teatr jest szeroko znany zarówno na Ukrainie, jak i za granicą.

27-29 lutego 2008 roku w Kijowie, w celu dalszej aktywizacji politycznego i kulturalnego dialogu między Ukrainą a Unią Europejską i poprawy efektywności europejskich wydarzeń odbyło się II Międzynarodowe Forum „Europa-Ukraina”. Forum inicjowane przez Instytut Badań Wschodniosłowiańskich (Polska) zostało poparte przez Prezydenta Ukrainy Wiktora Juszczenko dekretem z dnia 25 października 2005 roku, № 1012/2007. Głównymi kwestiami do omówienia na forum były stabilność i rozwój w Europie, kompleksowy plan reform, który jasno definiuje geopolityczną pozycję Ukrainy zarówno w stosunku do swoich sąsiadów w Unii Europejskiej, jak i w odniesieniu do Rosji.

W Dniepropietrowsku, przy poparciu Ambasady i Konsulatu Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej, w 2007 roku na Ukrainie odbył się XI Dziecięcy Festiwal i Konkurs Muzyki Ukraińskiej i Polskiej im. F. Chopina - jeden z trzech najbardziej prestiżowych i najznakomitszych na Ukrainie. Jego celem jest motywowanie młodych pianistów do interpretacji dzieła genialnego polskiego kompozytora, a w konsekwencji wspieranie i kształtowanie talentów muzycznych, które w przyszłości zaistnieją w międzynarodowych turniejach pianistycznych.

W ramach popularnego w Europie Wielkanocnego Festiwalu im. Ludwiga van Beethovena w 2008 roku wystąpił zespół muzyczny z Ukrainy „Soliści Kijowscy” w Gdańsku, Warszawie, Łodzi i Białymstoku. Słynny chór „Myśl” odegrał koncert w Warszawie i Krakowie. Organizatorem festiwalu jest Towarzystwo im. Ludwiga van Beethovena, kierowane przez Elżbietę Penderecką, żonę słynnego polskiego kompozytora Krzysztofa Pendereckiego.

9 maja 2008 w Warszawie na zaproszenie polskich kompozytorów i przy wsparciu Centrum Kultury Ambasady Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej, Kijowska Kameralna Orkiestra Narodowej Ukraińskiej Filharmonii wzięła udział w Międzynarodowym Festiwalu Muzycznym „XXII Warszawskie Spotkania Muzyczne”. Znany ukraiński zespół muzyczny otworzył wspomniany festiwal, który odbył się w stolicy Polski w dniach 10 do 17 maja 2008 roku. Udział znanych ukraińskich zespołów muzycznych w polskich festiwalach muzycznych stał się już tradycją, ponieważ ich występy, zgodnie z opiniami prasy i krytyków, wywołują bezsprzeczny sukces i zaciekawienie publiczności.

Tego samego roku 2008, 12-18 maja w Poznaniu, odbyło się uroczyste otwarcie Festiwalu Kultury Ukraińskiej „Ukraińska wiosna”, który odbywał się po raz pierwszy w tym regionie Polski. Festiwal, którego organizatorem jest publiczno-kulturalne towarzystwo „Polska-Ukraina”, kierowany jest przez Konsula Honorowego Ukrainy w Poznaniu Łukasza Chorowskiego. Jego współorganizatorem jest Ośrodek Kulturalny i Informacyjny Ambasady Ukrainy, działa też pod patronatem Ministerstwa Kultury i Turystyki Ukrainy. Program przewidywał przeprowadzenie w szczególności plenerowych wystaw fotograficznych „Wielki Głód na Ukrainie 1932/33”, wystawy ikon prawosławnych „Niebo na ziemi – odsłona druga”, wystawy malarstwa młodych charkowskich artystów, przeprowadzenie debat literackich z udziałem Ołeksandra Irwancja, Ołeksandra Bojczenska i Ireny Magdysz, wykonanie spektaklu „Bogdan” przez Lwowski Teatr im. Lesia Kyrbasa, przeglądu ukraińskich filmów, koncerty ukraińskiego zespołu „Taniec na Majdanie Kongo”, chóru kameralnego „Chruszczatyk” oraz towarzyskiego meczu piłki nożnej.

7-8 czerwca tego roku w mieście Łęczycza w województwie łódzkim odbył się ponownie Międzynarodowy Festiwal „Drogą Benedykt-

ta Polaka” w Kulturalno-Informacyjnym centrum Ambasady Ukrainy. Idea wydarzenia obejmuje prezentację kultury kraju, który w 1245-1247 roku odwiedził polski mnich Benedykt Polak. Strona ukraińska była reprezentowana na Festiwalu przez Młodzieżowy Zespół Taneczny „Czeremosz” z miasta Węgorzewo, położonego w warmińsko-mazurskim województwie, założonego przez miejski oddział Związku Ukraińców w Polsce.

W województwie podkarpackim 23 czerwca 2008 roku w starym zamku w Krasiczynie, w pobliżu granicy polsko-ukraińskiej, odbyło się uroczyste otwarcie Międzynarodowego Festiwalu „Galicja”, współorganizatorem którego ze strony ukraińskiej było również centrum kulturalny Ambasady Ukrainy. Celem Festiwalu było doprowadzenie do szerokiego spotkania przedstawicieli wielu kultury i etnosów, które kiedyś zamieszkiwały tereny Galicji, szerzenie tolerancji w stosunkach międzyludzkich, jak również wzmocnienie współpracy regionów przygranicznych w dziedzinie kultury.

Od 18 do 20 lipca 2008 roku w Zdyni, w powiecie gorlickim odbyła się 26-ta „Łemkowska Watra” – festiwal łemkowskiej kultury, jedno z największych wydarzeń kulturalnych, organizowanych przez ukraińską mniejszość w Polsce. Pierwszy Festiwal „Łemkowska Watra” odbył się na wsi Czarna, w powiecie gorlickim, z udziałem Lwowskiego zespołu „Łemkowyna” już w 1983 roku. Od 1990 roku „Watra” odbywa się w Zdyni, a od 1992 roku organizuje ją Stowarzyszenie Łemków.

Kulturalno-Informacyjne Centrum Ambasady Ukrainy było również współorganizatorem Międzynarodowego Festiwalu „Dni dziedzictwa słowiańskiego”, które odbyły się 28 września 2008 w stolicy Polski. We współpracy z Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie, dyplomatycznymi Instytutami Kultury państw obcych, które znajdują się w Polsce, festiwal stał się na wielką skalę kulturalnym wydarzeniem, które spowodowało ogromne zainteresowanie mieszkańców i gości ze stolicy Polski. Celem festiwalu było promowanie kultury i historii współczesnych krajów słowiańskich, takich jak Ukraina, Polska, Bułgaria, Białoruś, Rosja, Czechy i Słowacja. Ukraina była reprezentowana przez studentów Wydziału Sztuki i Rzemiosła Lwowskiej Narodowej Akademii Sztuki. Odbyła się również

wystawa prac artysty ze Lwowa Wsiewołoda Wołoszczaka, który specjalizuje się w malarstwie emalii na metalu.

Od 23-25 maja 2008 roku odbywały się kulturalne wydarzenia w ramach Dni Krakowa we Lwowie. W tym roku, 23 maja, odbył się III Międzynarodowy Festiwal im. Bruno Szulca, który w ciągu tygodnia przeniósł się też do Drohobycza, w obwodzie lwowskim. Wydarzenie poświęcono było drodze życia i twórczości słynnego polskiego pisarza i artysty Bruna Szulca. Festiwal jest organizowany przez Drohobycki Uniwersytet Pedagogiczny im. Iwana Franki i Stowarzyszenie „Festiwal Bruno Szulca w Lublinie”.

Obchody Dni Ukrainy rozpoczęła konferencja prasowa, która została zorganizowana w muzeum miasta Łowicz, i prowadzona przez Ambasadora Ukrainy Włodzimierza Baczyńskiego, dyrektorką Kulturalno-Informacyjnego Centrum Natalię Sawinę oraz doradcę handlowego Rusłana Peruna. Zorganizowano również filatelistyczną wystawę „Kraj znaczków pocztowych”, która była wysoko oceniona przez Związek Filatelistów w Polsce, co pozwoliło mieszkańcom Łowicza zapoznać się z historią ukraińskich Kozaków, nagrodami Ukrainy, tradycjami, turystycznymi miejscami pokazanymi na znaczkach. Wystawa „Tradycje wielkanocne na Ukrainie. Huculski pisanki” oraz prezentacja potraw ukraińskiej kuchni, przygotowanych przez kucharza Ambasady Ukrainy Sergieja Kiński, zostało bardzo wysoko ocenione przez gości miasta Łowicz. Również w mieście Łowicz odbył się koncert piosenek ukraińskich i łemkowskich, wykonanych przez amatorski zespół ukraińsko-polski „Czeremcha” z miasta Wałcz (województwo zachodnio-pomorskie).

Dni Kultury Ukrainy w Polsce są prowadzone na szczeblu krajowym i na szczeblu wojewódzkim, co powoduje, że w większości są one finansowane przez władze województwa. W tym samym roku w województwie zachodnio-pomorskim, w dniach od 29 maja do 7 czerwca, odbyły się XII Dni Kultury Ukraińskiej, zorganizowane przez Szczeciński Oddział Związku Ukraińców w Polsce, we współpracy z Centrum Kulturalno-Informacyjnym Ambasady Ukrainy. Podczas Dni Kultury Ukraińskiej odbyły się koncerty zespołów rokowych z Ukrainy, m.in. „Mandry”, „Flit” oraz zespołu „The Ukrainians” z Wielkiej Brytanii; wystąpiły też taneczne zespoły „Metelyca” i „LemkoTauer”.

W marcu 2009 roku na Ukrainie w Zaporozżu odbył się III Międzynarodowy Konkurs Młodzieżowy Włodzimierza Wiadro. 30 i 31 marca w miejscowości Podgórze regionu Dniepropietrowskiego, odbył się festiwal „Źródła Słowiańskie”, w którym uczestniczyli przedstawiciele Polonii i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym Polski. W województwie śląskim w 2009 roku już po raz piętnasty odbył się festiwal kołęd. Aktywny udział w Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Cerkiewnej „Hajnowka – 2009”, który odbył się od 20 do 24 maja w Polsce, wziął udział Chór Akademicki imienia Włodzimierza Palkina Filharmonii Charkowskiej [4].

Jak widać z powyższego opisu, organizacja Dni kultury Ukrainy w Polsce i Dni Kultury Polskiej na Ukrainie jest jednym z głównych działań współpracy w dziedzinie kultury między dwoma krajami. Na podstawie porozumienia kulturowego, utworzonego w różnych obszarach dwóch narodów, co wskazuje na potrzebę dalszego ich przeprowadzenia.

Istotną rolę we współpracy kulturalnej między obu krajami odgrywają media – radio, telewizja i prasa. Na Ukrainie zarejestrowano pięć nośników druków medialnych wydanych w języku polskim, w tym trzech gazet. Od 1990 roku rozpoczęła się publikacja czasopism „Gazety Lwowskiej”, od 1993 roku - „Dziennika Kijowskiego”, a w 2000 roku – „Polaków Donbasu”, na stronach których z jednej strony podkreśla się życie Polaków na Ukrainie, stosunki ukraińsko-polskie, a z drugiej - możliwości wykorzystania ich doświadczenia w Ukrainie.

Polacy Ukrainy nie są obojętni na ukraińsko-polską współpracę w dziedzinie kinematografii oraz profesjonalnej i amatorskiej sztuki. Pod patronatem Prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego polski dokumentaliści wyreżyserowali film „Nielekkie braterstwo” Szymona Petlury. Dzięki współpracy na ekran weszły m.in. filmy „Ogniem i mieczem” i „Modlitwa za Mazepą”. W zakresie festiwali filmowych corocznie odbywają się następujące imprezy:

1) na Ukrainie:

- Międzynarodowy Festiwal Filmowy „Młodzież” we Lwowie;
- Międzynarodowy Festiwal Animacji „Krok” w Kijowie.

2) w Polsce:

- Krakowski Festiwal Filmowy;

- Międzynarodowy Festiwal Filmowy „Lubińskie kino lito” w Łągowie;
- Warszawski Międzynarodowy Festiwal Filmowy;
- Międzynarodowy Festiwal Sztuki Kamerzystów „Kamerimaż” w Łodzi.

Ukraińscy artyści w 2008 roku w Polsce (m.in. w Sopocie) przedstawili nowoczesny film współczesnego ukraińskiego reżysera Mikołaja Maszczenki „Bogdan Chmielnicki”, który opowiada o walce pod Zbarażem – jednym z najtragiczniejszych wydarzeń wojny wyzwoleńczej narodu ukraińskiego przeciwko dominacji szlacheckiej polsko-litewskiej (1648- 1657). Dodatkowo w 2008 roku został przedstawiony w Sopocie film „Pan Andrzej”, który jest biograficzną opowieścią o życiu metropolity Kościoła greko-katolickiego Andrzeja Szeptyckiego.

W miarę możliwościach finansowych są wspierane występy Lwowskiego Teatru im. Juliusza Osterwy z Lublina ze spektaklem „Dziady”. Zachęca się do udziału w międzynarodowych festiwalach teatralnych, które odbywają się w Polsce i na Ukrainie, takich jak Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Złoty Lew” we Lwowie (2003); Międzynarodowy Festiwal Teatru Lalek „Tajemnica Bożego Narodzenia” w Łucku (2003); Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Kontakt” w Toruniu; Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Konfrontacje Teatralne” w Lublinie; Międzynarodowy Festiwal Teatrów Lalek „Korczak” w Warszawie (2003). Utrzymuje się współpraca ekspertów, artystów, grup artystycznych w ramach realizacji projektu „Ukraina-Polska-Europa”, którym zajmuje się Centrum Eksperymentalnego Teatru „Gardzienice” (Polska).

Znaczną aktywnością w kierunku współpracy w dziedzinie kultury wyróżnia się działalność Instytutu Polskiego w Kijowie. Promując polskie naukowe i kulturalne życie, prezentując najciekawsze i najbardziej różnorodne wydarzenia kulturalne, Instytut Polski organizuje liczne wystawy i prezentacje, koncerty i festiwale, najnowsze filmy i spektakle. Na wsparcie kultury i nauki między naukowymi i twórczymi instytucjami i ośrodkami Polski Instytut organizuje wykłady naukowców z Polski w ukraińskich uczelniach. Wykłady te mają na celu popularyzację dorobku polskiej kultury wśród pracowników i studentów wydziału polonistyki, slawistyki itp., a także tych, którzy pracują na rzecz rozwoju polskiej nauki i edukacji młodych ludzi, o czym świad-

czą wykłady Dobrochny Daberta „Polskie kino 90-lat (marzec 2001)”, profesora Wojciecha Starzyńskiego „Rola organizacji pozarządowych w rozwoju systemu edukacji w współczesnej Polsce” (czerwiec 2005), profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego Waclawa Waleckiego „Polska proza i poezja renesansu i baroku” (Kijowski Narodowy Uniwersytet imienia Szewczenki, katedra Polonistyki, maj 2006 r.), Joanny Warszi „Warszawski Stadion i Targi Europa - żywe projekty artystyczne dla opuszczonego stadionu komunistycznego i pobliskiego bazaru” (maj 2006), profesorów Magdaleny Mączyńskiej i Andrzeja Kokowskiego „Archeologia wczesnego średniowiecza” (wrzesień 2009) i wielu innych. Instytut Polski w Kijowie jest aktywnym organizatorem wielu koncertów polskich artystów, wśród których należy zwrócić uwagę na takie jak: koncert kolęd męskiego chóru „AffabreConcinui” (Poznań) we Lwowie (styczeń 2001), koncert polskiego kompozytora Marka Chołoniewskiego i ukraińskiego zespołu nowej muzyki „Klaster” i kameralny koncert utworów M. Stachowskiego i Z. Bujarskiego w wykonaniu Doroty Imielowskiej (wiolonczela) i orkiestry kameralnej „Archi” w Kijowie (maj 2001), koncert jazzowy kwartetu Mikołaja Trzaski „Łoskot” w Kijowie (wrzesień 2001), Koncert Chóru Lublińskiego Katolickiego Uniwersytetu w Kijowie (styczeń 2002), koncerty jazzowe kwartetu Mariusza Bogdanowicza „Confiteor Song” w Winnicy (marzec 2002) i Jarosława Śmietany w Kijowie (maj 2002), koncert jazzowy „Simple Acoustic Trio” w Kijowskim Domie Malarza (marzec 2003), kameralny koncert muzyki współczesnej w Odessie (grudzień 2003), koncert „Witold Lutosławski i ukraińska muzyka współczesna” w Kijowie (luty 2004), koncert współczesnej polskiej i ukraińskiej muzyki w ramach Międzynarodowego Festiwalu „Dwa dni i dwie noce Nowej Muzyki” w Odessie (kwiecień 2005), kijowski koncert finalisty XV Międzynarodowego Konkursu Pianistów im. Chopina w Warszawie Jacka Kortysa (grudzień 2005), koncert polskiego zespołu muzyki dawnej „ConsortiumSedinum” i grupy „A capella Leopoldis” w ramach Festiwalu Muzyki Dawnej we Lwowie i koncert polskiego zespołu „Karbido” z Wrocławia podczas festiwalu „Łopatki Lwowa” (wrzesień 2006), koncert Zygmunta Krauze w Kijowie (kwiecień 2007), koncert pianisty M. Grzybowskiego na XIII Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Współczesnej „Kontrasty” we Lwowie (wrzesień 2007), koncerty „Polska i Ukraińska muzyka współcze-

sna” w Dniepropietrowskiem Konserwatorium i Krzyworoskiej Muzycznym Kolegiacie (luty 2008), koncert zespołu „Koniec Świata” na Międzynarodowym Festiwalu Rockowym „Rock Fest Sławskie” (lipiec 2008), koncerty polskiej i ukraińskiej muzyki współczesnej w Doniecku i Dniepropietrowsku (marzec 2009), koncerty polskiego pianisty Marka Mizery w ramach VII Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Klasycznej im. P. Czajkowskiego (maj 2005), koncert gitarzysty Krzysztofa Pelechy w ramach Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Gitarowej „Kijów-2009” (grudzień 2009) i wielu innych.

Ukraina i Polska organizuje kulturalne wydarzenia za pomocą różnych form współpracy. Oba kraje prowadzą Dni Kultury, koncerty, wystawy, festiwale, wskazując obu krajom obszary do dalszego bezpośredniej współpracy na poziomie regionów, województw, gmin, instytucji kultury i sztuki, muzeów, związków twórczych, stowarzyszeń, instytucji i ośrodków kultury.

Aktywna działalność towarzystw kulturalno-edukacyjnych i religijnych stowarzyszeń w obu krajach przyczyniła się do rozpowszechniania języka ukraińskiego, literatury, historii i geografii w Rzeczypospolitej Polskiej i języka polskiego, literatury i polonistyki na Ukrainie. Ukraina i Polska współpracują w dziedzinie dziedzictwa historycznego i kulturowego oraz w ramach przeprowadzania odpowiednich działań w celu ich ochrony, odbudowy, badań i użytkowania. Promocja narodowej kinematografii odbyła się dzięki wzrostowi filmowej wymiany, organizacji premierowych filmów i prowadzenie tzw. kino-tygodni z twórcami obu krajów. Prowadzenie dni kultury, informacji turystycznej, wystaw i festiwali stworzyło możliwości dla tworzenia kultury sąsiednich narodów.

Polsko-ukraińska wymiana włącza współpracę teatralnych, muzycznych i folklorystycznych zespołów, filmowców, pisarzy, artystów, zespołów dzieci i młodzieży, uczestniczących w różnych konkursach, festiwalach i wystawach. W obu krajach odbyły się dni kultury, koncerty, wystawy, festiwale, wskazując zainteresowanie obu krajów do dalszego bezpośredniej współpracy regionów, gmin, instytucji kulturalnych i artystycznych, muzeami, stowarzyszeniami, instytucjami i ośrodkami kultury.

Głównymi kierunkami realizacji wymiany kulturalnej były artystyczny (film, teatr, sztuka, tradycja ludowa), edukacyjne, naukowe (w naukach humanistycznych), kulturalne wydarzenia, a także restytucja i ochrona war-

tości kulturowych i religijnych. Jednak ukraińsko-polska współpracę w dziedzinie kultury w okresie badania utrudnia brak wystarczających funduszy na wspólne działania.

Dla poprawy praktycznych działań na rzecz stosunków kulturalnych, Ukraina musi przyspieszyć reformy gospodarcze, w celu stworzenia odpowiednich warunków dla dalszej współpracy. Potrzebuje też więcej funduszy i menedżerów, aby zachęcić i zaangażować do współpracy stowarzyszenia, instytucje, organizacje, związki twórcze i zwykłych obywateli.

Ż. Osikowicz

DETAILS OF CULTURAL-ARTISTIC ACTIVITIES OF THE ORGANIZATION UNDER THE UKRAINIAN-POLISH CULTURAL COOPERATION (2000 -2012 r.)

This article is written based on data collected author in the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine and the Ministry of Culture and Sport of Ukraine on the Ukrainian-Polish cultural cooperation in the years 2000-2012.

Keywords: *International Ukrainian-Polish relations, foreign policy, cultural policy, cultural cooperation, cultural events.*

Ж. Осиковіч

ДЕТАЛИ КУЛЬТУРНО- АРТИСТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНИЗАЦИЙ В РАМКАХ УКРАИНО- ПОЛЬСКОГО КУЛЬТУРНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА (2000-2012 r.)

Статья написана на основе данных, которые собрала автор в Министерстве иностранных дел Украины и Министерстве культуры и спорта Украины о украинско-польском культурном сотрудничестве за 2000-2012 годы.

Ключевые слова: *Международные украинско-польские отношения, заграничная политика, культурная политика, культурное сотрудничество, культурные мероприятия.*

Список використаної літератури та джерел

1. Ryżuk S.: Ukraińsko-polskie stosunki – wzorzec przyjaźni i partnerstwa strategicznego / S. Ryżuk. – Resurs elektroniczny. – Sposób dostępu: portal państwowy.
2. Państwowy archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych Ukrainy. – OF. Opis nr. 5 sprawa nr. 12691. – Ark. 46.
3. Państwowy archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych Ukrainy. –OF. Opis nr. 5 sprawa nr. 12691. - Ark. 54-61.
4. Państwowy archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych Ukrainy. –OF. Opis nr 5 sprawa 12692. – Ark.127.
5. Галузевий державний архів М-ва закордонних справ України. – Угода між Україною та Польщею про принципи формування українсько-польського партнерства. – ОФ. Опис. №5. – Спр. 13675. – ст. 122-124.
6. Галузевий державний архів М-ва закордонних справ України. – Угода про співробітництво між Україною та Польщею в галузі культури. – ОФ. Опис № 5 справа 12691 с. 54-61.
7. Галузевий державний архів М-ва закордонних справ України. – Угода про співробітництво між Україною та Польщею в галузі культури. – ОФ. Опис № 5 справа № 12691 Арк.46.
8. Архів документів Міністерства культури України. Відділ взаємодії з міжнародними організаціями. – Протокол про співробітництво між Міністерством культури та мистецтв України та Міністерством культури та мистецтва Республіки Польща на 1999-2000 рр. від 4 лютого 1999 р. – С. 21.
9. Архів документів Міністерства культури України. Відділ забезпечення культурних програм та європейського співробітництва управління міжнародних зв'язків. – Проект Протоколу про співробітництво між Міністерством культури і мистецтв України та Міністерством культури і національної спадщини Республіки Польща на 2001-2003 рр. – С. 1-5.

10. Архів документів Міністерства культури України. Відділ взаємодії з міжнародними організаціями. – Довідка про культурне співробітництво України з Польщею в 1999-2000 роках. – С. 7.
11. Архів документів Міністерства культури України. Відділ взаємодії з міжнародними організаціями. – Протокол про співробітництво між Міністерством культури і туризму України та Міністерством культури і національної спадщини Республіки Польща на 2009-2012 рр. – 23с.

О. Б. Дьомін

УДК 94[(477.74-21):(4)]:001+7”18/19” [Рец.]

**РЕЦЕНЗИЯ: УРСУ Д. П. ОДЕССА В ЕВРОПЕЙСКОМ
НАУЧНОМ И КУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ
(XIX–XX вв.): ДОКУМЕНТАЛЬНЫЕ ОЧЕРКИ. – ОДЕССА:
АПРЕЛЬ, 2014. – 272 с**

Робота доктора історичних наук, професора кафедри нової та новітньої історії Дмитра Павловича Урсу «Одеса в європейському науковому і культурному просторі» має скромне авторське визначення як документальні нариси. Насправді ж, це одна з перших фундаментальних робіт наукового краєзнавства Одеси. Праця написана на базі значної кількості архівних джерел, насамперед, із Державного архіву Одеської області, одеської преси, російських періодичних видань, публікацій спогадів. Органічно в текст входять матеріали французької, румунської та англійської історіографії. Усе це дало можливість автору показати широко, не заангажовано і науково складні та актуальні питання одеської історії.

Нова книга Д. П. Урсу демонструє, як важливо подивитись на звичні речі під іншим кутом зору ніж це робили попередники. Отож зважаючи на багатоплановість тексту, зупинимось тільки на університетських сторінках праці, залишаючи загальну рецензію на майбутнє.

За одну із точок відліку європеїзації Одеси автор бере спроможність викладачів Імператорського Новоросійського університету